

Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene

et regjeringsoppnevnt rådgivende organ

Sosialdepartementet	
Saksnr.: 200301958	Dok.nr.: 51
Arkivkode: 311,1	Journ.dato: 05.07.04
Avd.: SLE	Saksbeh.:
U.off.:	

Sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0032 Oslo

Deres ref: 200301958/CSH
Vår ref: 25.06.04 moa
Dato: 25.juni 2004

Høring: forslag til endringer i kapittel 1 i forskrift til lov om sosiale tjenester. Kapittel 1 regulerer utenlandske statsborgeres rett til sosialhjelp i Norge.

Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene (Kontaktutvalget) viser til henvendelse fra Sosialdepartementet datert 25.mars 2004 vedrørende forslag til endringer i kapittel 1 i forskrift til lov om sosiale tjenester. Kapittel 1 regulerer utenlandske statsborgeres rett til sosialhjelp i Norge.

Hovedtrekkene i forslaget

Hovedlinjene i forslaget er – slik Kontaktutvalget ser det – som følger:

- Det skal stilles krav til "lovlig opphold" for å få tilgang til sosiale tjenester. Dette er en klar innstramming i forhold til gjeldende lovgivning, hvor dette kravet har vært stilt for å motta økonomisk støtte, men ikke for tilgang til tjenester. Gjeldende bestemmelse om lovlig opphold som vilkår for rett til økonomisk stønad etter kapittel 5 utvides til også gjelde rett til tjenester etter kapittel 4. Støttekontakt, avlastning, brukerstyrt assistanse til funksjonshemmede, plass i institusjon, omsorgslønn etc er blant annet tjenester som falle inn under dette kapittelet.
- Videre skal begrepet "Lovlig opphold" defineres klarere, og det foreslås å stille strengere krav til dokumentasjon av sådan.
- Videre ønsker departementet å begrense mulighet for utenlandske statsborgere med lovlig opphold å bosette seg og motta sosialhjelp i en kommune hvis de allerede har et tilpasset tilbud i en annen kommune.

Grunnprinsippet i loven skal ifølge departementet forbli uendret; nemlig at alle som fysisk oppholder seg i riket er omfattet av loven, men det skal gjøres visse begrensninger i forhold til personer med midlertidig eller ulovlig opphold. Når det gjelder tilgang på økonomisk støtte forutsetter gjeldene lovverk **lovlig** opphold i riket.

Postadresse:
postboks 8108 Dep,
0032 Oslo

Besøksadresse:
Hausmannsgate 21
2.etg.

Telefon: 2335 1631
Telefaks: 2335 1714
E-post: kim@kim.no
Web: www.kim.no

Krav til lovlig opphold

Kravet om lovlig opphold for tilgang til sosiale tjenester (slik det kreves for økonomisk bistand) er en konsekvens av behovet for konsistens mellom ulike myndigheters vedtak. Kravet er ikke ment å praktiseres absolutt, og det vil for eksempel være en åpning for rett til akutt, livsnødvendig hjelp uavhengig av oppholdets lovlighet. Departementet går dog ikke inn på hva dette betyr i praksis, noe Kontaktutvalget gjerne skulle vite mer om for å kunne ta stilling til realiteten i forslaget.

Kontaktutvalget ser rimeligheten av at økonomisk bistand til å fortsette er ulovlig opphold i landet ikke støttes av lovverket. Departementet hevder at personer uten lovlig opphold vil ha mulighet til å bli sørget for i bostedslandet. Kontaktutvalget vil understreke at dette ikke nødvendigvis medfører riktighet. Kontaktutvalget vil derfor presisere at mennesker som av ulike årsaker ikke kan returnere til sitt hjemland, må bli tatt hånd om i tilstrekkelig grad og få den bistand de har behov for.

Krav til dokumentasjon

Dokumentasjonskravet legger en større del av bevisbyrden over på søker, noe som i og for seg ikke kan anses som problematisk. Dette fordi det er grunn til å regne med at de aller fleste søkere faktisk har lovlig opphold.

Kontaktutvalget mener ikke kravet om dokumentasjon er problematisk, så lenge man holder seg til de typer dokumentasjon departementet nevner som eksempler (henvisning til folkeregisteret, dokumenter fra utlendingsmyndighetene etc). Det forutsettes videre at kravet til dokumentasjon ikke strammes ytterligere til gjennom rundskrivet som kommer vedrørende dette.

Oppholdskommunenes ansvar

Departementet understreker at forslaget til nytt regelverk bygger på balansen mellom to forhold: Individets rett til å velge bosted, balansert mot forutsigbarhet i kommunenes mulighet til å bygge opp hensiktsmessige tjenester. I tillegg kommer politiske målsettinger om spredt bosetting.

Kontaktutvalget mener at dersom det på noen måte skal legges begrensninger på individets rett til å bytte bostedskommune, må det offentlige tilbudet i alle kommuner være på samme nivå hva gjelder kvalitet og kvantitet, dette gjelder også i forhold til introduksjonsprogram. På den måten kan incentivene til endring av bostedskommune reduseres, noe som ville være en mer human og naturlig metode for å skape forutsigbarhet og spredt bosetting.

Tilbud om opphold i mottak etter innvilget opphold.

Departementet foreslår at dersom en person som er innvilget opphold og bor i statlig mottak bosetter seg på eget initiativ, kan kommunen nekte sosialhjelp med henvisning til at vedkommende har tilbud i mottak. Dette skjer i en tid hvor Utledningsmyndighetene ikke mestrer sine mandatfestede oppgaver i forhold til bosetting. Bosettingsmålene for 2003 ble ikke oppnådd (ref: UDI årsrapport 2003), bl. a. fordi kommuner totalt sett ikke har stilt nok plasser til rådighet for å bosette mennesker som har fått opphold i Norge. Samtidig understreker departementet at integrering og etablering av tilknytning til landet er vesentlig. Videre ville det i en slik situasjon være naturlig og logisk å oppmuntre til eget initiativ og aktivitet, noe forslaget saktens ikke gjør. Kontaktutvalget ser med undrende øyne på forslaget, og ser gjerne at departementet gjennomgår argumentasjonen sin en ekstra gang.

Tilbud i bostedskommune etter innvilget opphold

Departementet foreslår at personer som har tilbud i bostedskommunene om deltakelse i introduksjonsprogram, eller annet individuelt opplegg med sikte på integrering, kan henvises til denne kommunen ved søknad om sosialhjelp i en annen kommune.

Departementet mener videre at den nye introduksjonsloven innebærer et behov for klarere og enklere regelverk knyttet til retten til sosialhjelp i forbindelse med sekundærflytting. Dette henger sammen med det planlagte individuelt tilrettelagte programmet som hver og en vil ha i bosettingskommunen.

Kontaktutvalget er enig i prinsippet om at personer som har fått tilbud om deltagelse i introduksjonsprogram ikke bør få anledning til å søke sosialstøtte i en annen kommune før de har gjennomført programmet i bostedskommunene. Hensikten med introduksjonsprogrammet er å styrke nyankomne innvandreres økonomiske selvstendighet ved å skape mulighet for deltagelse i yrkes- og samfunnslivet. Ordningen er ment å speile arbeidslivet ved at deltakeren aktivt yter noe for å gjøre seg berettiget til den økonomiske ytelsen. Kontaktutvalget vil imidlertid understreke at opplegget for den enkelte deltaker skal være individuelt tilrettelagt og først og fremst legge grunnlaget for overgang til arbeid eller utdanning. Det er også et viktig mål at introduksjonsordningen dekker deltakernes behov for grunnleggende kvalifisering, herunder språkopplæring, innsikt i norske samfunnsforhold og forberedelse til yrkesliv og /eller utdanning. Ordningen skal i så henseende fungere som en effektiv og hensiktsmessig overgang til yrkeslivet. Kontaktutvalget vil samtidig understreke at eventuelle alternative tilbud må legges opp etter de førnevnte prinsippene og at dette bør presiseres i forskriftene.

Kommentarer til ordlyden

Kontaktutvalget registrerer at det er gjort store endringer i forskriftens ordlyd. Det er positivt at denne endres i henhold til de praktiske konsekvenser slik at det til enhver tid, på en enklest mulig måte, er samsvar mellom ordlyden og de praktiske konsekvenser.

For Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene

Farah Ali
Nestleder

Saksbehandler:
Monica Andersen